

Joanna Siuda
Papieska Akademia Teologiczna
Kraków

Uwagi na temat zastosowania jhp KABA w opracowaniu rzeczowym wybranych wydawnictw ciągłych w katalogu komputerowym Biblioteki Głównej Papieskiej Akademii Teologicznej

Artykuł niniejszy ma na celu zaznajomienie Czytelników Biuletynu FIDES ze sposobem wykorzystania zasobu słownictwa języka haseł przedmiotowych KABA¹ w pracy nad opracowaniem rzeczowym wydawnictw ciągłych znajdujących się w zbiorach Biblioteki PAT². Celem autorki jest zwrócenie szczególnej uwagi na metodę opracowania rzeczowego wybranych typów czasopism.

Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w drodze zakupu, prenumeraty, wymiany krajowej i zagranicznej a także za pośrednictwem darów, gromadzi czasopisma o profilu humanistycznym zarówno naukowe, popularno – naukowe jak i katolicką prasę codzienną, wydawnictwa regionalne, gazetki parafialne czy wydawnictwa przeznaczone dla młodzieży³.

¹ KABA – informacyjno - wyszukiwawczy, wyszczególniający język haseł przedmiotowych.

Zob. też: Głowacka T.: *Język haseł przedmiotowych KABA po sześciu latach istnienia*. „Zagadnienia Informatyki Naukowej” 1999 nr 2 (74) s. 40-52.

Zob. też: Głowacka T., Stanis A.: *Język haseł przedmiotowych KABA*. „Przegląd Informatyczny-Dokumentacyjny CONIW” 1999 nr 5 (261) s. 21-44.

² Zakres tematyczny gromadzonych zbiorów wydawnictw ciągłych odpowiada przede wszystkim zakresowi działów wiedzy wykładanych na trzech wydziałach Papieskiej Akademii Teologicznej: teologicznym, filozoficznym i historii Kościoła.

³ Bednarczyk J.: *Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Zarys działalności*. „Analecta Cracoviensia” 1998-1999 t. 30-31 s. 425-435.

Dla wydawnictw tych tworzone są rekordy bibliograficzne w systemie VTLS⁴. Ponieważ centralne opracowanie wydawnictw ciągłych w tym systemie zakłada tworzenie jednego opisu bibliograficznego dla jednego tytułu czasopisma, część rekordów bibliograficznych dla wydawnictw ciągłych znajdujących się w zasobach Biblioteki PAT kopiowana jest z CKTCZ⁵ do lokalnej bazy PAT. Opisy te sporządzone są przez pracowników oddziałów opracowań innych bibliotek uniwersyteckich.

Opracowanie rzeczowe czasopism w systemie VTLS Oddział Opracowań Wydawnictw Ciągłych Biblioteki PAT rozpoczął w 1999 r. Począwszy od września tego roku każdy tytuł gromadzony w Czytelni Czasopism opracowywany jest zarówno pod względem formalnym jak i rzeczowym. Praca ta wykonywana jest przez osoby przeszkolone w tym kierunku podczas warsztatów i staży organizowanych przez współpracujące w ramach konsorcjum bibliotek VTLS-owych biblioteki uniwersyteckie, w tym przede wszystkim: Biblioteką Uniwersytetu Gdańskiego, Bibliotekę Uniwersytetu Jagiellońskiego, Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego oraz biblioteki uniwersytetów lubelskich Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Uniwersytetu imienia Marii Curie – Skłodowskiej.

O rozpoczęciu prac nad opracowaniem rzeczowym wydawnictw ciągłych zainicjowanym przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Gdańskiego, tworzeniu i strukturze jhp KABA⁶ oraz procedurze powstawania haseł przedmiotowych rozwiniętych w Centralnej Kartotece Tytułów Czasopism

Zob. też: Bednarczyk J.: *Działalność Biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*. „Notes Biblioteczny” 2001 nr 1(195) s. 3-14.

⁴ VTLS - Virginia Tech Library System - amerykański komputerowy system biblioteczny. wykorzystywany przez niektóre polskie biblioteki naukowe.

⁵ CKTCZ - Centralny Katalog Tytułów Czasopism do czerwca 2002 r. posadowiony na serwerze Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego w Sopocie.

⁶ Jhp KABA - język haseł przedmiotowych KABA.

(CKTCZ) autorka wspominała już w swoim poprzednim artykule zamieszczonym w Biuletynie FIDES⁷.

W roku 2001 w procesie opracowania rzeczowego w systemie VTLs nastąpiła zmiana związana z przygotowaniem do ogólnopolskiego projektu NUKat⁸. w chwili obecnej tworzenie i korekta hpr⁹ dla wydawnictw ciągłych odbywa się w kartotece haseł przedmiotowych (KHP) posadowionej na serwerze Uniwersytetu Warszawskiego.

Doświadczenia minionych kilku lat, skłoniły autorkę do podjęcia próby krótkiego omówienia praktycznego sposobu wykorzystania zasobu słownictwa jhp KABA w pracy nad tworzeniem charakterystyk rzeczowych wybranych wydawnictw ciągłych z uwzględnieniem:

- rodzaju opracowywanych rzeczowo wydawnictw ciągłych (profil tematyczny, przeznaczenie czytelnicze
- rodzaju stosowanych jednostek leksykalnych KABA (najczęściej stosowane typy haseł).

Intencją autorki nie jest ścisła analiza przedstawionego tu tematu, a raczej zapoznanie zainteresowanych z codzienną praktyką stosowania jhp KABA w pracy nad tworzeniem opisu rzeczowego wybranych typów czasopism gromadzonych w zbiorach Biblioteki PAT. Jest to również próba spojrzenia na wykorzystanie zasobu tego słownictwa z punktu widzenia

⁷ Siuda J.: *Opis rzeczowy czasopism systemie VTLs - przykłady zastosowania w bazie Biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej*. „FIDES Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1999 nr 1 s. 68-84.

⁸ NUKat - Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny polskich bibliotek naukowych, stosujących zintegrowane systemy biblioteczne.

Strony www - <http://193.0.118.55/nukat/index.html>

<http://www.buw.uw.edu.pl/cfkhw.htm>

Zob. też: Burchard M.: *Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny NUKat*. „Bibliotekarz” 2000 [nr] 2 s. 6-10.

⁹ hpr – hasło przedmiotowe rozwinięte w języku haseł przedmiotowych KABA składające się z tematu i określników. Obowiązujący szyk hpr:

Temat – okr. rzeczowy (ORZ) – okr. geograficzny (OG) – okr. chronologiczny (OCH) – okr. formy (OF).

najważniejszego użytkownika - czytelnika korzystającego z komputerowego katalogu biblioteki.

Autorka wyraża nadzieję, że zamieszczone tu informacje zainteresują czytelników Biuletynu FIDES, bądź okażą się pomocne osobom rozpoczynającym pracę nad opisem rzeczowym czasopism w systemie VTLS.

Kolejność zagadnień omawianych w dalszej części artykułu (wybrane typy wydawnictw ciągłych) uzależniona została od możliwości posegregowania ich w pewne grupy, którym przypisany jest zalecany schemat tworzenia opisu rzeczowego.

Część zbioru czasopism gromadzonych w Czytelni Czasopism PAT stanowią popularne czasopisma katolickie krajowe i zagraniczne o dość trudnym do ustalenia przedmiocie z uwagi na szeroki zakres tematyczny („Nasza Arka”, „Jezus Żyje”, „Famiglia Cristiana”).

Podejmują one zazwyczaj tematykę społeczno – kulturalną i polityczną, opisują życie religijne i duchowe wyznawców charakterystyczne dla danego regionu czy też wydarzenia z życia kościoła w danym kraju jak i na świecie.

W takim wypadku przyjęto praktykę stosowania następujących haseł przedmiotowych rozwiniętych¹⁰:

- Prasa katolicka – <OG>¹¹.
- [Nazwa geograficzna] – życie religijne – czasopisma.

Np.

- Prasa katolicka – Włochy.
- Włochy – życie religijne – czasopisma.

W drugim przypadku dla zawężenia zakresu tematyki można użyć także OCH¹². Formę tematowanego wydawnictwa oddaje określnik formy – czasopisma.

¹⁰ Nieautoryzowana konsultacja z Panią Grażyną Jaškowiak – kierownikiem Oddziału Opracowania Rzeczowego Druków Zwartych Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego.

¹¹ OG – określnik geograficzny w języku haseł przedmiotowych KABA.

W wypadku czasopism regionalnych o tego typu tematyce zaleca się stosowanie bardziej szczegółowej nazwy geograficznej :

- Kraków (Polska) – życie religijne – czasopisma.

Przykłady:

245 00 Zwycięstwo Niepokalanej.¹³

650 Prasa katolicka \z Polska.

651 Polska \x życie religijne \x czasopisma.

245 03 Famiglia Cristiana.

650 Prasa katolicka \z Włochy

651 Włochy \x życie religijne \x czasopisma.

245 00 30 Giorni : \b nella Chiesa e nel Mondo.

650 Prasa katolicka \z Włochy.

Podobnie jak to ilustruje powyższy przykład hasło przedmiotowe *Prasa katolicka* – <OG> może być użyte jako termin zbierający zasób czasopism o profilu ogólnoreligijnym wydawanych na terenie danego kraju.

Należy jednak pamiętać aby w miarę możliwości pod takim terminem nie gromadzić zbyt wielu tytułów przede wszystkim z uwagi na utrudniony dostęp do informacji dla czytelnika (konieczność przeglądania wielu ekranów), a także możliwości techniczne katalogu komputerowego. w miarę potrzeb stosujemy wówczas określniki chronologiczne (OCH) lub bardziej szczegółowe nazwy geograficzne np.:

- Prasa katolicka – Polska – 1900-1945.
- Prasa katolicka – Polska – (Małopolska ; region):

¹² OCH – określnik chronologiczny w języku haseł przedmiotowych KABA.

¹³ [Od Red. – czcionką pogrubioną zaznaczono oznaczenia pól i podpół, pochyloną – wskaźniki, normalną – zawartość pól.]

Wzrost lokalnego piśmiennictwa o tematyce religijnej powoduje od pewnego czasu coraz większy napływ do Czytelni Czasopism PAT tzw. gazetek parafialnych.

Są to wydawnictwa opisujące zazwyczaj życie danej parafii, bardzo często na tle wydarzeń w kościele katolickim w Polsce. Zawierają również informacje o historii parafii, dniu powszednim jej mieszkańców, promują najbardziej charakterystyczne dla danego regionu zabytki sakralne. Gazetki te powstają jako dodatki lokalne do czasopisma „Źródło”¹⁴ i bardzo często w toku dalszego rozwoju przekształcają się w popularne ogólnopolskie czasopisma katolickie jak np. „Droga”.

Z uwagi na zdecydowanie zawężony zakres tematyczny przyjęto dla nich następujący sposób opisu rzeczowego:

- [nazwa parafii/ujednolicone hasło korporatywne w KHP] – czasopisma.

Przykłady:

245 00 Jutrzenka Korzkiewska : \b informator parafialny : dodatek do Tygodnika Rodzin Katolickich "Źródło" / \c Parafia p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela.

610 2 Parafia p.w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela (Korzkiew) \x czasopisma.

245 00 Światło : \b miesięcznik Parafii Rzymsko - Katolickiej w Brzostku : dodatek do Tygodnika Rodzin Katolickich Źródło.

610 2 Rzymskokatolicka Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego (Brzostek) \x czasopisma.

Jedną z cech charakterystycznych opracowania rzeczowego wydawnictw ciągłych jest tworzenie charakterystyk rzeczowych dla dzienników i wydawnictw informacyjnych

¹⁴ Dulian R.: *Gazetki Parafialne, czyli o bezpłatnych dodatkach do Tygodnika Rodzin Katolickich „Źródło”*. „FIDES Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2000 nr 1-2 (10-11) s. 255 – 264.

o bardzo ogólnym zakresie prezentowanych zagadnień. w podobnych przypadkach stosuje się formalne hasła przedmiotowe typu:

- Czasopisma polskie.
- Czasopisma dla młodzieży.
- Dzienniki francuskie.
- Dzienniki i czasopisma religijne.

Dla zawężenia zasięgu terytorialnego danego wydawnictwa lub odniesienia go do chronologii można stosować OG lub OCH np.

- Czasopisma dla młodzieży \z Polska.
- Czasopisma polskie \y 1945-1990.

Przykłady:

245 00 Katholische Kirchenzeitung für das Erzbistum Berlin.

650 Dzienniki i czasopisma religijne.

245 00 Wprost : \b tygodnik społeczno-polityczny RSW "Prasa, Książka, Ruch" / \c red. nac. Janusz Przybysz.

650 Czasopisma polskie.

245 00 You! : \b alternatywne czasopismo młodzieżowe.

650 Czasopisma dla młodzieży \z Polska.

650 Młódzież \x życie religijne \x czasopisma.

Kolejny typ wydawnictw ciągłych dostępnych w Bibliotece PAT stanowią składy osobowe, biuletyny i informatory instytucji, w tym przede wszystkim polskich i światowych uczelni wyższych np. „Biuletyn Informacyjny Wydziału Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie”, „Personal- und Vorlesungsverzeichnis Universität Bamberg”, „Skład Osobowy Uniwersytetu Szczecińskiego”. Przy

opisie rzeczowym tego typu dokumentów stosuje się hasła przedmiotowe typu:

- [nazwa jednostki/hasło korporatywne ujednoczone w KHP]–czasopisma.
- [nazwa jednostki/hasło korporatywne ujednoczone w KHP]–wydawnictwa informacyjne.
- [nazwa jednostki/hasło korporatywne ujednoczone w KHP]–personel–spisy.

Przykłady:

245 00 Skład Osobowy Uniwersytetu Szczecińskiego

610 20 Uniwersytet Szczeciński \x spisy.

610 20 Uniwersytet Szczeciński \x ciało pedagogiczne \x spisy

610 20 Uniwersytet Szczeciński \x personel \x spisy.

245 00 Personal- und Vorlesungsverzeichnis / \c Universität Bamberg.

610 2 Otto-Friedrich-Universität Bamberg \x personel \x spisy.

610 2 Otto-Friedrich-Universität Bamberg \x wydawnictwa informacyjne

Rekordy bibliograficzne dla czasopism regionalnych, prezentujących życie kulturalne i społeczne danego miasta lub regionu, jego walory turystyczne, historię czy problemy życia codziennego mieszkańców opatrywane są charakterystyką rzeczową zawierającą nazwę miasta/regionu oraz określnik formy czasopisma.

- [nazwa regionu/miasta]–czasopisma

Jeśli tematyka dokumentu wymaga zawężenia określnik formy może być poprzedzony określnikiem rzeczowym (ORZ) lub chronologicznym (OCH).

Przykłady:

245 00 Moja Orawa : \b pismo mieszkańców i sympatyków ziemi orawskiej.

651 Orawa (Polska ; region) \x czasopisma.

245 00 Tygodnik Zamojski : \b pismo Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

651 Zamość (Polska) \x czasopisma

650 Lubelskie, Województwo (Polska) \x czasopisma.

245 00 Lourdes Magazine.

600 0 Maryja \c (Matka Jezusa Chrystusa) \x sanktuaria \z Francja \z Lourdes \x czasopisma.

Przy tworzeniu charakterystyki rzeczowej wydawnictw ciągłych zawierających bibliografie lub będących bibliografiami stosuje się między innymi określniki formy (OF) typu: bibliografia, bibliografia analityczna (dla bibliografii gdzie opisy zawierają streszczenia dokumentów)¹⁵, bibliografia zawartości (po tytułach czasopism, oraz po nazwach rodzajów czasopism do bibliografii ich zawartości)¹⁶. Periodyczność bibliografii oddaje się poprzez zastosowanie określnika formy – czasopisma, a zawężenie zakresu tematyki poprzez użycie określników geograficznego (OG) i chronologicznego (OCH).

Przykłady:

245 00 New Testament Abstracts.

630 0 Biblia. \p NT. \x czasopisma.

630 0 Biblia. \p NT. \x bibliografia analityczna \x czasopisma.

¹⁵ Zob.: KHP KABA Warszawa - użyto w rekordzie: Bibliografia analityczna.
Telnet: 193.0.118.1

¹⁶ Zob.: KHP KABA Warszawa - użyto w rekordzie: Bibliografia zawartości.
Telnet: 193.0.118.1

245 00 Theologische Revue.

650 Teologia \x bibliografia \x czasopisma.

Uwagi końcowe

Język haseł przedmiotowych KABA to twór żywy, a ogromne zapotrzebowanie na słownictwo z wielu dziedzin wiedzy powoduje stały przyrost terminów w Kartotece Haseł Przedmiotowych KABA¹⁷.

Jak każdy język podlega przemianom. Modyfikacje dotyczą zarówno słownictwa jak i gramatyki. Dla tych, którzy rozpoczynają pracę z jhp KABA to kwestia pokonania problemów, jak w każdym innym języku, przede wszystkim z gramatyką. Często trudności nastęrcza przeniesienie utworzonej charakterystyki rzeczowej na grunt języka KABA. Wymaga to wprawy w posługiwaniu się samym językiem oraz wyuczenia pewnych schematów myślenia. Konieczna jest właściwa selekcja informacji, prawidłowy przekład sformułowanej przez siebie charakterystyki na język KABA, a co za tym idzie wiedza ogólna i specjalistyczna osoby katalogującej oraz jej znajomość języków obcych.

Bibliotekarz, dzięki szkoleniom i warsztatom wciąż ma możliwość doskonalenia swojej wiedzy. Zupełnie inny problem stanowi wykorzystanie zasobów tego języka przez czytelnika.

To nie tylko kwestia tworzenia instrukcji wyszukiwania adekwatnych haseł przedmiotowych, które naturalnie powinny znajdować się przy każdym komputerze z dostępem do lokalnych baz bibliotecznych. To także, a może przede wszystkim kwestia znalezienia kompromisu pomiędzy myśleniem w języku naturalnym (tak dokumentalisty jak i użytkownika¹⁸), a myśleniem schematami sztucznego tworu jakim jest KABA.

¹⁷ Jhp KABA liczy obecnie ponad 60 tys. haseł.

¹⁸ Terminy – czytelnik, użytkownik, klient pojawiają się w tej części artykułu zamiennie. Wiąże się to ze zmianą statusu czytelnika na użytkownika, klienta wraz z upowszechnieniem komputeryzacji w bibliotekach oraz zmianą zapotrzebowań czytelniczych w stosunku do usług bibliotecznych.

Współcześnie przeprowadzane badania wykazują, iż wyszukiwanie przedmiotowe jest najczęstszym „uchem igielnym” zautomatyzowanych katalogów bibliotecznych.

Podstawowego znaczenia nabiera tu problem pertynencji¹⁹ informacji. Czytelnik nawiązując dialog z systemem zautomatyzowanym za pośrednictwem języka informacyjno - wyszukiwawczego oczekuje w pełni satysfakcjonującej go odpowiedzi na postawione zapytanie.

Potrzeba informacji pertynentnej nie jest zjawiskiem nowym. Zgodność udzielonej informacji z wewnętrzną potrzebą informacyjną użytkownika jest podstawowym zadaniem współczesnych zautomatyzowanych systemów informacyjno – wyszukiwawczych, w tym jhp KABA, od samego początku ich istnienia. Wciąż rosnące we współczesnym świecie zapotrzebowanie na rzetelną informację, upowszechnienie nowoczesnych, skomputeryzowanych systemów informacyjno – wyszukiwawczych, a także wzrastające oczekiwania użytkownika powodują konieczność relewantnej prezentacji wiedzy.²⁰

Pertynentność informacji to efekt całego procesu jej przetwarzania i zgodności z zapotrzebowaniem informacyjnym użytkownika.²¹ Zależy ona zarówno od czynnika ludzkiego (stopnia wiedzy dokumentalisty i użytkownika, „oswojenia” języka informacyjno – wyszukiwawczego) jak i od jakości samego języka wyrażającego zawartość treściową dokumentów. Wiąże się ona z relewancją²², logicznym związkiem uzyskanej informacji ze skonstruowaną charakterystyką wyszukiwawczą.

Zob.: Próchnicka M.: *Metody i techniki modelowania użytkownika w inteligentnych systemach informacyjnych*. Konferencja MISSI 2000.

strona www - <http://www.zsi.pwr.wroc.pl/missi2000/referat30.htm>

¹⁹ Pertynencja (od j. łacińskiego *pertineo*) jednoznaczny sposób rozumienia dokumentu lub sensu informacji faktograficznej zarówno po stronie użytkownika jak i pracownika informacji; „jednostkowa zgodność” dokumentu z osobniczo rozumianą potrzebą informacyjną.

²⁰ Zob. Artowicz E.: *Reprezentacja wiedzy w systemie informacyjno – wyszukiwawczym*. Nauka Dydaktyka - Praktyka. Warszawa 1997.

²¹ Gałczyński J.: *Pertynencja jako wspólny cel użytkowników i pracowników informacji*. „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 1996 t. 4 nr 3 s. 14-21.

²² Relewancja – związek logiczny z rzeczą, o którą chodzi.

Współczesny czytelnik - użytkownik, coraz chętniej korzystający z zasobów bibliotek zautomatyzowanych staje się klientem, oceniającym pracę bibliotekarza i użyteczność informacyjną biblioteki według stopnia spełnienia swoich własnych oczekiwań²³. Fakt, że spędza on dużo czasu przy komputerze z dostępem do katalogów bibliotecznych nie musi oznaczać, iż zawsze znajduje właściwą i zadawalającą odpowiedź na postawione przez siebie pytanie.

Czytelnicy poszukując informacji poprzez konstruowanie odpowiednich instrukcji wyszukiwawczych w jhp KABA posługują się językiem naturalnym, często więc efekt końcowy tych poszukiwań odbiega znacznie od „wymyślonej” przez nich charakterystyki.

Zazwyczaj problem stanowi tu „czynnik ludzki”, dyskomfort psychiczny związany z niewiedzą, niechęć do czytania „kolejnej instrukcji” a także cierpliwego przeszukiwania ekranów indeksu.

I tu pojawia się kolejny problem. Nawet najlepsze biblioteczne bazy danych stają się trudno dostępne jeśli ich interfejs²⁴ jest trudny w użyciu, zbyt przeładowany informacjami, skonstruowany za pomocą słownictwa z żargonu nauki, a help – pomoc w poruszaniu się po bazach bibliotecznych mało czytelny lub zbyt skomplikowany²⁵.

Właściwie zbudowany interfejs komputerowych baz danych powinien zachęcać czytelnika do przeglądania ich zasobów, ułatwiając mu poruszanie się po nich, a w przypadku korzystania z wyszukiwania przedmiotowego swobodne

²³ Woźniak J.: *Mój OPAC świadczy o mnie*. Referat wygłoszony podczas warsztatów przedmiotowych w języku KABA. Katalogowanie dokumentów z zakresu literatury, językoznawstwa, teatru i filmu. Kraków, 5-7 czerwca 2002 r. Zob. też: Machalska - Garbacz A.: *Problem jakości usług bibliotecznych i informacyjnych w światowym piśmiennictwie bibliotekoznawczym*. „Przegląd Biblioteczny” 2000 nr 4 s. 281-289.

²⁴ Interfejs – część komputera i jego oprogramowania widoczna dla użytkownika, zestaw urządzeń służących użytkownikowi do wprowadzania informacji do komputera i otrzymywania odpowiedzi.

²⁵ Próchnicka M.: *Interfejs użytkownika w systemie wyszukiwania informacji*. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 1996 nr 1 (67) s. 25-33.

poruszanie się wśród przejrzyście i zrozumiale skonstruowanych typów wyszukiwań.²⁶

Tak więc przyjazne systemy wyszukiwania informacji powinny być proste w obsłudze i nastawione na wszechstronną pomoc udzielaną użytkownikowi w przeprowadzeniu w pełni efektywnego wyszukiwania.

Nie można przecenić także wartości współpracy bibliotekarza opracowującego rzeczowo czy przeszkolonego pracownika oddziałów informacji z użytkownikiem.

Istnieje potrzeba takiej komunikacji celem ułatwienia użytkownikowi pracy z językiem informacyjno – wyszukiwawczym jakim jest jhp KABA, przede wszystkim zaś pokonania trudności związanych z jego gramatyką.

Każdy język kieruje się stworzonymi dla niego zasadami, których nauczyć się trzeba. Dlatego niewątpliwie konieczne jest i bardzo pomocne dla czytelników przeszkalanie ich w zakresie korzystania z jhp KABA. Konieczne jest również stałe przeprowadzanie badań dotyczących stopnia wykorzystania przez klienta - czytelnika możliwości wyszukiwawczych oferowanych za jego pośrednictwem. Warto pamiętać zawsze o potrzebie tworzenia takich haseł przedmiotowych, aby przy zachowaniu reguł gramatycznych jhp KABA nie odbiegały one zbyt od znaczeń odpowiadających im wyrażeni języka naturalnego.

KABA to język przedmiotowy, wyszczególniający o ogromnych możliwościach wyszukiwawczych i stanowi niewątpliwie wspaniałe narzędzie umożliwiające dostęp do wielu informacji ze wszystkich dziedzin współczesnej wiedzy. Dynamiczny rozwój jego słownictwa daje możliwość zapoznania się z osiągnięciami nauki w coraz to nowszych dziedzinach, trzeba jednak pamiętać, że jest on tworzony przede wszystkim dla użytkownika, powinien mu służyć i zachęcać go do korzystania z ogromu wiedzy zawartej w dokumentach gromadzonych przez współczesne biblioteki.

²⁶ Zob. też: Próchnicka M.: *Style interakcji użytkowników z systemami wyszukiwania informacji : określenia, problematyka, próba typologii*. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 1999 t. 73 nr 1 s. 29-36.